

Arvioitavat kokonaisuudet: Työterveyshuolto

EPA 1.1 Toimintasuunnitelman laatiminen	1
EPA 2.1 Erilaisten työpaikkaselvitysten toteuttaminen ja raportointi.....	3
EPA 3.1 Erilaisten työterveystarkastusten tarpeen arviointi, suunnittelu ja toteuttaminen	5
EPA 4.1 Työterveysneuvottelun toteuttaminen	7
EPA 5.1 Sairauksien työperäisyyden selvittäminen	9
EPA 5.2 Sairauspoissaolotarpeen arviointi ja työkyvyn tukeminen.....	10

EPA 1.1 Toimintasuunnitelman laatiminen

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: 1 Työterveyshuoltotoiminnan suunnittelu

Lyhyt kuvaus

Työterveyslääkäri osallistuu työpaikkaselvityksen (TPS) pohjalta laadittavan toimintasuunnitelman laadintaan yhteistyössä työterveyshuollon (tth) moniammatillisen tiimin ja työpaikan edustajien kesken. Toimintasuunnitelma laaditaan työterveysyhteistyön perustaksi ja se sisältää tavoitteet, käytännön menettelyt ja kuvauksen vaikuttavuuden arvioinnista.

Määritelmä ja rajoitukset

Toimintasuunnitelman laatimisessa huomioidaan asiakasyrityksen oman riskinarvioinnin esiin tuomat tarpeet työturvallisuuden ja työterveyden edistämiseksi sekä yrityksen muut tavoitteet ja toiveet. Työterveyslääkäri huolehtii osaltaan Hyvä työterveyshuoltokäytäntö -asetuksen (HTTHK) ja muiden säädösten huomioimisesta toimintojen suunnittelussa. Toimintasuunnitelmassa kuvataan käytännönläheisesti tavoitteet työterveysyhteistyölle toimikaudella, suunnitellut toiminnot (terveystarkastukset, työpaikkaselvitykset, neuvonta ja ohjaus, muut palvelut, työkyvyn tuen yhteistyö) aikatauluineen ja käytännön menettelyineen, suorite- ja tulosmittarit sekä vaikuttavuuden arvioinnin menettelyt. Toteutumia arvioidaan suunnitelmakauden kuluessa työterveyshuollon ohjausryhmissä ja viimeistään seuraavaa toimintasuunnitelmaa laadittaessa. Toimintasuunnitelmaa päivitetään toiminnasta tehtyjen koosteiden ja jatkuvan TPS:n pohjalta, tarvittaessa myös kesken kauden, millä varmistetaan korvaukset HTTHK:n mukaisesta toiminnasta.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva lääkäri ei tunnista työterveystarpeita tai ei osaa ehdottaa ja perustella tarpeellisia työterveyshuollon toimenpiteitä toimintasuunnitelmaan, tai esittää epätarkoituksenmukaisia toimenpiteitä. Tämä voi johtaa puutteellisiin tai tarpeita vastaamattomiin toimenpiteisiin, työperäiseen sairastavuuteen, työkykyongelmiin, tuottavuuden laskuun ja ennenaikaisiin työkyvyttömyyksiin.

Ongelmia voi syntyä haastavissa vuorovaikutustilanteissa käsiteltäessä näkemyksiä yhteistyön raameista, tavoitteista ja arvioinneista. Nämä voivat johtaa lakisääteisten toimintojen toteutumatta jäämiseen, väärinymmärryksiin, voimavaroja sitoviin ristiriitoihin, taloudellisiin menetyksiin ja tarpeettomiin selvittelyihin.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen, Vuorovaikutustaidot, Yhteistyötaidot, Johtamistaidot, Oma osaaminen ja tiedonhallinta, Terveiden edistäminen, Ammatillisuus.

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Tiedot: Työterveyshuollon toimintaa ohjaava lainsäädäntö, työterveyshuollon palvelusopimusten käytännöt. Työlääketieteellinen tieto altisteista, kuormitus ja voimavaratekijöistä, tiedot keskeisistä työterveyden, työturvallisuuden ja työkyvyn haasteista toimialakohtaisesti. Liiketoiminnan tai julkisen sektorin talouden perusteet. Tiedot yhteistyöverkostoista työelämän ja terveydenhuollon puolella.

Taidot: Tiedonhankintataidot yrityksen toiminnasta ja tarpeista. Vaarojen ja riskien terveydellisen merkityksen arvioinnin taidot. Vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot, joiden kautta päästään muotoilemaan yhteiset tavoitteet, sitoutumaan niiden mukaiseen toimintaan ja arvioimaan toteutumia. Toimijoiden roolien ja vastuiden tunnistamisen taidot, verkostotaidot. Työterveyshuollon moniammatillisen tiimin toimintojen kokonaisuuden hyödyntämisen, keskinäisen linkittämisen ja yhteistyökumppaneille sanoittamisen taidot. Raporttien koostamisen ja tulkinnan taidot, vaikuttavuuden arvioinnin taidot.

Ajattelutavat/asenteet: Toimintasuunnitelma ohjaa arjen toimintaa. Työhyvinvoinnin rakentamisessa strategiseen kumppanuuteen pyrkivä tapa ajatella ja toimia. Kiinnostunut, arvostava, kunnioittava asenne, joustava tapa toimia kohti yhteisiä päämääriä, tahto edistää terveyttä ja työkykyä laadukkaalla työterveysyhteistyöllä.

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Tavoitteiden tunnistaminen ja henkilökohtainen oppimisen suunnittelu. Itseohjautuva aktiivinen työssäoppiminen, monipuolisiin työtehtäviin hakeutuminen, suoritteiden dokumentointi ja reflektoinnit. Kirjallisuus, kurssit, toimipaikka- ja muut koulutukset, erilaiset kurssi- ja tehtäväpalautteet. Kouluttajalääkäriin kanssa käydyt ohjauskeskustelut ja arvioinnit.

Arviointimenetelmät

Itsearviointi. Jäsentynyt reflektoinnin tarkastelu. Tapauspohjainen keskustelu. Erilaisten työssä ja työstä syntyneiden dokumenttien tarkastelu. Toiminnasta saadun palautteen tarkastelu (esim. työyhteisö ja asiakaspalautteet).

EPA 2.1 Erilaisten työpaikkaselvitysten toteuttaminen ja raportointi

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: 2 Työpaikkaselvitys

Lyhyt kuvaus

Työpaikkaselvitys (TPS) on yksi työterveyshuollon ydintoiminnoista. Siinä tunnistetaan työn terveellisuuden ja turvallisuuden vaara- ja riskitekijät, kuormitustekijät, samoin kuin työn voimavarat sekä mahdollisuudet työkyvyn tukemiseen. Työterveysyhteistyön sisältö suunnitellaan TPS:n keinoin havaittujen tarpeiden perusteella.

Määritelmä ja rajoitukset

Työpaikkaselvitys alkaa esiselvityksellä, jossa työterveystiimi perehtyy asiakastyöpaikan tilanteeseen, aiempiin raportteihin, kemikaalilistoihin, mittaustuloksiin ja alaan liittyvään tietoon. Siihen voi kuulua esikyselyjä johdolle ja/ tai henkilöstölle. Perusselvityksessä työterveyshuolto tunnistaa koko työpaikan merkittävät altisteet, vaaratekijät, kuormitustekijät ja myös voimavarat. Tärkein menetelmä on työpaikkakäynti, jossa työterveystiimi havainnoi työtä ja haastattelee työntekijöitä. Selvitys voi sisältää myös erilaisia mittauksia ja asiantuntijakonsultaatioita. Työpaikkaselvityksessä työterveyshuolto ottaa kantaa altisteiden ja muiden vaara- ja kuormitustekijöiden merkitykseen työntekijöiden terveydelle, turvallisuudelle ja työkyvylle. Sen perusteella suunnitellaan työterveystoiminta vastaamaan työpaikan tarpeisiin. Työpaikkaselvitys voi olla myös suunnattu- tai erityisselvitys, jolloin kysymyksenasettelu ja vastaavat menetelmät täsmennetään ja selvitys suunnataan osaan työpaikasta tai kohdennetaan yksittäiseen näkökulmaan, kuten kemikaaleihin, työskentelyyn raskauden aikana tai työyhteisön toimintaan, joihin perehdytään syvemmin.

Työpaikkaselvityksestä kirjoitetaan kirjallinen raportti, jossa kuvataan selvityksen tavoite tai kysymyksenasettelu, havaitut asiat, mittaustulokset sekä niiden merkitys terveydelle ja työkyvylle. Työterveyshuolto antaa myös toimenpide-ehdotuksia työn terveellisuuden ja turvallisuuden parantamiseksi sekä mahdollisten jäännösriskien hallitsemiseksi. Suunnittelu yhdessä työpaikan kanssa tukee toteutumista.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva lääkäri ei tunnista työn vaara- tai kuormitustekijöitä tai ei osaa arvioida niiden terveydellistä merkitystä asianmukaisesti, jolloin tarpeellisiin toimenpiteisiin ei ryhdytä ja voi seurata liiallista altistumista, työperäistä oireilua ja sairastuvuutta. Erikoistuva lääkäri ei tunnista työn voimavaratekijöitä tai mahdollisuuksia työkyvyn tukemiseen työterveysyhteistyössä, jolloin voi seurata tarpeetonta työkyvyttömyyttä. Erikoistuva ei riittävästi osallista työpaikkaselvitykseen tarpeellisia tahoja tai ongelmat haastavissa vuorovaikutustilanteissa johtavat väärinymmärryksiin, voimavaroja sitoviin ristiriitoihin, taloudellisiin menetyksiin ja tarpeettomiin selvittelyihin.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen, Vuorovaikutustaidot, Yhteistyötaidot, Johtamistaidot, Oma osaaminen ja tiedonhallinta, Terveiden edistäminen, Ammatillisuus.

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Tiedot: Työlääkätiede ja työhygienia: keskeisimmät altisteet, terveysvaikutukset ja työturvallisuuden perusteet. Toimialatuntemus. Työturvallisuus- ja työterveyslainsäädäntö. Toiminnan tavoitteet ja prosessit. Erilaiset työpaikkaselvitystyytit sekä menetelmät.

Taidot: Osaa suunnitella ja toteuttaa erilaisia työpaikkaselvityksiä eri tarpeisiin. Osaa arvioida erilaisten altisteiden, vaara- ja kuormitustekijöiden terveydellisen merkityksen. Osaa hyödyntää työpaikkaselvityksestä saatua tietoa työterveysyhteistyön suunnitteluun, jäännösriskien hallintaan sekä työkyvyn tuen vaihtoehtoihin varautumiseen tavallisissa tilanteissa. Moniammatillisen tiimin hyödyntämisen taidot, muiden asiantuntijoiden konsultoinnin taidot, lisätietojen hankkimisen taidot. Osaa ottaa roolinsa ja vastuunsa moniammatillisen tiimin lääketieteellisenä asiantuntijana. Osaa kirjoittaa selkeän ja ymmärrettävän raportin työpaikkaselvityksestä ja osaa kommunikoida löydökset asiakastyöpaikkojen osapuolille.

Ajattelutavat ja asenteet: Ymmärtää työpaikkaselvityksen tärkeyden työterveysyhteistyön perustana. Ymmärtää roolinsa ja vastuunsa lääketieteellisenä asiantuntijana suunnittelusta raportointiin saakka. Haluaa edistää työn terveellisyttä ja turvallisuutta, tukea työntekijöiden työkykyä, työyhteisön toimivuutta ja työpaikan toimintaa. Toimii ammatillisesti riippumattomana asiantuntijana työpaikan osapuolille.

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Tavoitteiden tunnistaminen ja henkilökohtainen oppimisen suunnittelu. Itseohjautuva aktiivinen työssäoppiminen, monipuolisiin työtehtäviin hakeutuminen, suoritteiden dokumentointi ja reflektoinnit. Kirjallisuus, kurssit, toimipaikka- ja muut koulutukset, erilaiset kurssi- ja tehtäväpalautteet. Kouluttajalääkäriin kanssa käydyt ohjauskeskustelut ja arvioinnit.

Arviointimenetelmät

Itsearviointi. Jäsentynyt reflektoinnin tarkastelu. Tapauspohjainen keskustelu. Erilaisten työssä ja työstä syntyneiden dokumenttien tarkastelu. Toiminnasta saadun palautteen tarkastelu (esim. työyhteisö ja asiakaspalautteet).

EPA 3.1 Erilaisten työterveystarkastusten tarpeen arviointi, suunnittelu ja toteuttaminen

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: 3 Työterveystarkastukset

Lyhyt kuvaus

Työterveystarkastukset ovat yksi työterveyshuollon ydintoiminnoista. Erilaisilla tarkastuksilla on omat määritellyt tavoitteet, kysymyksenasettelut ja menettelyt. Niiden suunnittelu perustuu työpaikkaselvitykseen ja täsmennetään toimintasuunnitelmaan. Terveystarkastuksia toteutetaan paitsi lähi- ja etävastaanoitoilla myös kyselytyökalujen avulla.

Määritelmä ja rajoitukset

Pakollisia, altistelähtöisiä tarkastuksia tehdään työterveyshuoltolainsäädännön mukaisesti töissä, joissa työntekijä altistuu merkittävästi kemialliselle, fysikaaliselle tai biologiselle vaaratekijälle (ESV-työt sekä yötyö ja väkivallan uhkaa sisältävä työ). Niiden tarkoitus on mm. alkutarkastuksissa selvittää työntekijän sopivuus altisteisiin töihin ja neuvoa suojautumaan työn vaaroilta, määräaikaistarkastuksissa seurata onko tämä saanut oireita työstä ja työsuhteen päättyessä ohjeistaa seuranta.

Myös työn terveystarkastuksiin perustuvat terveystarkastukset ovat pakollisia pohjautuen työturvallisuuslainsäädäntöön. Niitä tehdään töissä, jotka asettavat työturvallisuuden kannalta erityisvaatimuksia terveydelle.

Lisäksi tehdään esim. sairausvaiheiden yhteydessä ja sosiaalivakuutuksen tarpeisiin terveystarkastuksia työja toimintakyvyn arvioimiseksi ja tukemiseksi. Erilaisia työnantajille vapaaehtoisia terveystarkastuksia tehdään myös terveyden edistämiseksi ja työkyvyn tukemiseksi.

Työterveyslääkäri osallistuu toimintasuunnitelmakauden terveystarkastusten suunnitteluun, moniammatillisen tiimin työnjakojen sekä käytettävien menetelmien ja tutkimusten määrittelyyn, perustuen työpaikan todettuihin tarpeisiin. Tarkastusten yhteenvetoja tehdään

toimintasuunnitelmakausittain, työpaikkaselvitystä ja työn terveellisyteen ja turvallisuuteen vaikuttamista tukien. Tarkastusten perusteita ja vaikuttavuutta pitää säännöllisesti arvioida.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva lääkäri ei altistelähtöisten terveystarkastusten suunnittelussa varmista työpaikan altisteiden tunnistamista tai ajankohtaisten altistumistasojen ja jäännösriskin asianmukaista arviointia omassa toiminnassaan ja työterveystiimin toiminnassa, mikä voi johtaa ehkäistävissä oleviin työperäisiin sairauksiin, ammattitauteihin ja työkyvyn menetyksiin.

Erikoistuva ei tunnista tai osaa arvioida työn terveydellisiä erityisvaatimuksia, jotka edellyttävät terveystarkastuksia, mikä voi johtaa työturvallisuuden ja työpaikan asiakkaiden turvallisuuden vaarantumiseen.

Erikoistuva ei tunnista tarvetta tai osaa mitoitaa tarpeen mukaisia toimenpiteitä työkyvyn tukemiseksi tehtäviin terveystarkastuksiin työterveysyhteistyössä ja terveydenhuollon ja sosiaalivakuutuksen hyödyntämisessä, mikä voi johtaa työkykyongelmiin ja taloudellisiin menetyksiin niin yksilön, työpaikan kuin yhteiskunnankin näkökulmista. Ongelmat haastavissa vuorovaikutustilanteissa voivat johtaa väärinymmärryksiin, voimavaroja sitoviin ristiriitoihin, taloudellisiin menetyksiin ja tarpeettomiin selvittelyihin.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen, Vuorovaikutustaidot, Yhteistyötaidot, Johtamistaidot, Oma osaaminen ja tiedonhallinta, Terveiden edistäminen, Ammatillisuus.

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Tiedot: Terveystarkastuksia koskeva lainsäädäntö ja ohjeistukset. Erilaisten terveystarkastusten tarkoitukset ja tavoitteet. Keskeiset altisteet ja työperäiset sairaudet toimialoittain. Terveiden edistämisen keskeiset käsitteet ja menettelyt vastaanotoilla. Seulonnan etiikan käsitteet. Tiedot, millainen terveystarkastustoiminta on näyttöön perustuvaa ja vaikuttavaa.

Taidot: Osaa erottaa pakolliset ja vapaaehtoiset tarkastukset toisistaan, kommunikoida tämän asiakastyöpaikoille, sekä suunnitella ja toteuttaa erilaisia työterveystarkastuksia työpaikan tarpeiden mukaan. Osaa valita, ohjeistaa tiimille ja itse toteuttaa näyttöön perustuvat menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi. Kliiniset taidot. Osaa arvioida tarkastustoiminnan laatua ja vaikuttavuutta. Osaa työterveyshuollon toimintojen kokonaisuudessa hyödyntää terveystarkastuksia ennakoimattomien työkykyyn liittyvien kysymyksenasettelujen ratkaisemisessa. Osaa tukea terveyttä edistävien elintapojen valintoja.

Ajattelutavat/asenteet: Ymmärtää terveystarkastusten aseman työterveyden ydintoimintona ja työkaluna työterveysyhteistyön tavoitteiden saavuttamiseksi. Mieltää työntekijöiden työ- ja toimintakyvyn turvaamisen merkityksen ja kunnioittaa yksilön itsemääräämisoikeutta.

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Tavoitteiden tunnistaminen ja henkilökohtainen oppimisen suunnittelu. Itseohjautuva aktiivinen työssäoppiminen, monipuolisiin työtehtäviin hakeutuminen, suoritteiden dokumentointi ja reflektoinnit. Kirjallisuus, kurssit, toimipaikka- ja muut koulutukset, erilaiset kurssi- ja tehtäväpalautteet. Kouluttajalääkärin kanssa käydyt ohjauskeskustelut ja arvioinnit.

Arviointimenetelmät

Itsearviointi. Jäsentynyt reflektoinnin tarkastelu. Tapauspohjainen keskustelu. Erilaisten työssä ja työstä syntyneiden dokumenttien tarkastelu. Toiminnasta saadun palautteen tarkastelu (esim. työyhteisö ja asiakaspalautteet).

EPA 4.1 Työterveysneuvottelun toteuttaminen

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: 4 Neuvonta ja ohjaus sekä erilaiset yhteistyö- ja asiantuntijatoiminnot

Lyhyt kuvaus

Työterveysneuvottelu (TTN) on työntekijän, työnantajan ja työterveyshuollon edustajien neuvottelu, joka järjestetään, kun toiminta terveydenhuollon sisällä ei riitä, vaan työntekijän työkykyä tukevien ratkaisujen tueksi tarvitaan tietoa työpaikan näkökulmasta ja/tai yhteistä suunnittelua. TTN:n voi toteuttaa perinteisenä neuvotteluna tai verkkokokouksena.

Määritelmä ja rajoitukset

Työterveyslääkäri kutsuu koolle TTN:n tai kutsusta osallistuu TTN erilaisissa tilanteissa, kuten varhaisen tuen mallien mukaisissa ja työhön paluun tuen selvittelyissä tai kun muutoin kartoitetaan mahdollisuuksia työkyvyn tukemiseksi ja laaditaan yhteistyösuunnitelmia, tai kun selvitetään oireiden ja sairauksien liittymistä työn altisteisiin, kuormitukseen tai työyhteisön toimintaan. Työterveyslääkäri huolehtii osaltaan, että tarkoituksenmukaiset henkilöt tth:n moniammatillisesta tiimistä osallistuvat neuvotteluun. TTN on suunnitelmallinen ja tavoitteellinen tilanne. Eettinen tarkastelu on tärkeä osa valmistautumista ja toteutusta. Suunnitteluvaiheessa huolehditaan olennaisten tahojen osallistuminen ja ohjeistetaan osapuolet tarvittavassa määrin. Neuvottelun alussa sovitaan roolit (pj, muistiontekijä) ja kerrataan osapuolten tavoitteet, mielellään myös vaihtoehtoja. Keskustelu käydään työn ja toimintakyvyn näkökulmasta. Varmistetaan, että osapuolet tulevat kuulluiksi ja että lopussa on yhteinen ymmärrys neuvottelun tuloksista. Sovitaan tarvittavasta seurannasta työterveyshuollossa ja otetaan opitut asiat tarvittaessa huomioon työterveyshuollon muussa toiminnassa. TTN tulos työpaikalla voi olla, että työtä muokataan lyhytaikaisesti tai pysyvästi. Samalla päästään sopimaan, miten asiaa käsitellään työyhteisössä. Neuvottelusta laaditaan muistio työpaikkakohtaisesti täsmennetyin ohjein.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Ongelmat haastavissa vuorovaikutustilanteissa voivat johtaa väärinymmärryksiin, voimavaroja sitoviin ristiriitoihin, taloudellisiin menetyksiin ja tarpeettomiin selvittelyihin. Osaamattomuus salassa pidettävien asioiden käsittelyssä voi johtaa potilaan tai työpaikkaasiakkaan luottamuksen menettämiseen.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen, Vuorovaikutustaidot, Yhteistyötaidot, Johtamistaidot, Oma osaaminen ja tiedonhallinta, Terveiden edistäminen, Ammatillisuus.

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Tiedot: Keskeisten sairausryhmien vaikutukset työ- ja toimintakykyyn. Tyypilliset työn vaatimukset ja työn muokkaamisen mahdollisuudet yleisesti ko. toimialalla.

Sosiaalivakuutuksen mahdollisuudet rahoittaa työkyvyn tukemista. Ammatillisen kuntoutuksen järjestelyt. Vaihtoehtojen taloudellinen ja käytännön merkitys osapuolille.

Taidot: Kokonaiskuvan muodostamisen ja näkemyksen viestimisen taidot. Verkostotyön ja moniammatillisen yhteistyön taidot. Neuvottelu- ja sovittelutaidot. Toteuttamiskelpoisten suunnitelmien syntymistä tukevan neuvonnan ja ohjauksen taidot. Kannustamisen taidot. Kyky laatia muistiot ja lausunnot suunnitelmia tukien. Työterveyshuollon muihin toimintoihin linkittämisen taidot.

Ajattelutavat/asenteet: Työ terveyden ja työkyvyn tukena. Työurien tukeminen.

Aloitteellisuus, ratkaisukeskeisyys, tasapuolisuus, objektiivisuus. Suunnitelmallisuus, pitkäjänteisyys. Toiminnan eettisyyden varmistaminen. Ymmärrys, että työpaikalla toteutuvat toimet ovat neuvottelutuloksia työnantajan ja työntekijän välillä ja että TTN käytännöt luodaan paikallisesti. Työpaikan tukeminen työntekijöiden työkyvyn ylläpitämisessä.

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Tavoitteiden tunnistaminen ja henkilökohtainen oppimisen suunnittelu. Itseohjautuva aktiivinen työssäoppiminen, monipuolisiin työtehtäviin hakeutuminen, suoritteiden dokumentointi ja reflektoinnit. Kirjallisuus, kurssit, toimipaikka- ja muut koulutukset, erilaiset kurssi- ja tehtäväpalautteet. Kouluttajalääkärin kanssa käydyt ohjauskeskustelut ja arvioinnit.

Arviointimenetelmät

Itsearviointi. Jäsentynyt reflektoinnin tarkastelu. Tapauspohjainen keskustelu. Erilaisten työssä ja työstä syntyneiden dokumenttien tarkastelu. Toiminnasta saadun palautteen tarkastelu (esim. työyhteisö ja asiakaspalautteet).

EPA 5.1 Sairauksien työperäisyyden selvittäminen

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: 5 Työterveyspainotteinen sairaanhoito

Lyhyt kuvaus

Työterveyshuoltopainotteisessa sairaanhoidossa työterveyslääkäri ottaa diagnostiikassaan aina työn ja työolot huomioon.

Määritelmä ja rajoitukset

Työterveyshuoltopainotteisessa sairaanhoidossa työterveyslääkäri ottaa aina työn ja työolot huomioon. Hän arvioi systemaattisesti työn terveyttä kuormittavien ja tukevien tekijöiden merkityksen oireiden ja sairauksien taustalla, hankkien tarvittavat lisätiedot työstä, erotellen näin työhön liittymättömät, työperäiset ja ammattitaudit. Hän arvioi työtä ja siihen vaikuttamista myös selviteltäessä työuupumusta, mahdollista epäasiallista kohtelua työssä, työtapaturmia ja työliikekipeytymisiä. Hän tavoittelee työperäisten ja ammattitautien varhaista diagnostiikkaa, edistäen tarvittaessa työympäristöön vaikuttavia toimia lisäsairastumisten ehkäisemiseksi.

Työperäisyyden selvittelyssä hän tarkentaa aluksi työ- ja altisteanamneesin, arvioi altistuksen merkittävyyden työterveyshuollon muita tietoja hyödyntäen, huolehtii perustason erotusdiagnostiset selvittelyt, arvion ja hoidon, ja tekee tarvittaessa lähetteen ammattitautitutkimuksiin sekä laatii ammattitauti-ilmoituksen. Hän hyödyntää moniammatillisen tiimin osaamisia selvittelyissä. Hän hyödyntää ja koostaa aktiivisesti sairausvastaanotolla kertyvää tietoa myös tarkempien terveystarkastusten ja työpaikkaselvitysten tarpeen arvioimiseksi ja käynnistämiseksi ja koostaa selvityksistä yhteenvetoja seuraavien työpaikkaselvitysten ja toimintasuunnitelmien pohjaksi. Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva lääkäri ei tunnista työhön, altisteisiin, työolosuhteisiin ja kuormitukseen liittyviä terveysvaaroja, jolloin sairauksien eriasteinen työperäisyys voi jäädä tunnistamatta, mikä vaarantaa asianmukaisen diagnostiikan ja vaikeuttaa osuvien hoito- ja kuntoutustoimien suunnittelua. Tällöin myöskään ei tunnisteta tarvetta käynnistää selvittelyä työpaikan olosuhteista eikä käynnistetä ennaltaehkäiseviä toimia vastaavien terveysriskien minimoimiseksi muiden työntekijöiden osalta.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen, Vuorovaikutustaidot, Yhteistyötaidot, Johtamistaidot, Oma osaaminen ja tiedonhallinta, Terveiden edistäminen, Ammatillisuus.

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Tiedot: Ammattitautilainsäädäntö. Keskeiset ammatti- ja toimialakohtaiset altisteet, kuormitus- ja voimavaratekijät sekä niiden työlääketeolliset vaikutukset. Keskeisten

ammattitautien ja työperäisten sairauksien seulonnan, perustason diagnostiikan ja erotusdiagnoosiin käytännöt sekä lähettämiskäytännöt jatkotutkimuksiin ja hoitoon. Työikäisten sairauksien Käypä hoito.

Taidot: Työ- ja altisteanamneesin ottaminen, tarvittavan ajankäytön varmistaminen siihen, altistumisen merkittävyyden arvioiminen, valmiudet hankkia lisää tietoja vieraammista altisteista. Kliinisen tutkimisen taidot. Konsultoinnin taidot. Alustavan arvion muodostaminen työperäisyydestä. Taidot hyödyntää työterveyshuollon terveystarkastuksia, työpaikkaselvityksiä sekä moniammatillisen tiimin osaamisia työperäisyyden tarkemmassa arvioinnissa. Yhteistyötaidot työpaikkojen kanssa yksilöiden tietosuojasta huolehtien. Vuorovaikutus- ja viestintätaidot suullisesti ja kirjallisesti läheteissä ja lausunnoissa. Työkyvyn arvioinnin ja tukemisen taidot EPA6 myös työperäisten sairauksien kohdalla.

Ajattelutavat/asenteet: Ymmärrys työn merkityksestä sekä terveyden voimavarana että kuormitus- ja riskitekijänä. Työstä johtuvan sairastumisen ennaltaehkäiseminen, tahto tukea yhteistyössä työn terveellisyttä ja turvallisuutta. Ymmärrys että näiden tavoitteiden edistämiseksi työhön voi vaikuttaa. Tahto tukea työperäisistä oireista ja sairauksista kärsivien terveyttä, työkykyä ja työllistymiskykyä ja omalta osaltaan varmistaa sosiaalivakuutuksen tukimahdollisuuksien ja korvausten toteutuminen.

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Tavoitteiden tunnistaminen ja henkilökohtainen oppimisen suunnittelu. Itseohjautuva aktiivinen työssäoppiminen, monipuolisiin työtehtäviin hakeutuminen, suoritteiden dokumentointi ja reflektoinnit. Kirjallisuus, kurssit, toimipaikka- ja muut koulutukset, erilaiset kurssi- ja tehtäväpalautteet. Kouluttajalääkärin kanssa käydyt ohjauskeskustelut ja arvioinnit.

Arviointimenetelmät

Itsearviointi. Jäsentynyt reflektoinnin tarkastelu. Tapauspohjainen keskustelu. Erilaisten työssä ja työstä syntyneiden dokumenttien tarkastelu. Toiminnasta saadun palautteen tarkastelu (esim. työyhteisö ja asiakaspalautteet).

EPA 5.2 Sairauspoissaolotarpeen arviointi ja työkyvyn tukeminen

Arvioitavan kokonaisuuden yläotsikko/kategoria: 5 Työterveyspainotteinen sairaanhoito

Lyhyt kuvaus

Työterveyslääkäri arvioi työkyvyttömyyttä, olemassa olevaa työkykyä, sairauspoissaolon tarvetta ja työhön paluun mahdollisuuksia suhteuttaen toimintakykyä työn vaatimuksiin ja työpaikan mahdollisuuksiin muokata työtä toipumisen tueksi.

Määritelmä ja rajoitukset

Työterveyslääkäri arvioi automaattisesti sairauteen tai vammaan mahdollisesti liittyvää työkyvyn alenemaa, suhteuttaen toimintakyvyn alenemaa työn vaatimuksiin, arvioiden samalla jäljellä olevaa työkykyä ja mahdollista työkyvyttömyyttä ja kaikkien edellä kuvattujen ennustetta. Hän arvioi aina myös vaihtoehtoja jatkaa työssä tai palata työhön sairaus huomioon ottaen. Hän pyrkii yhteistyössä laadittuun hoito- ja kuntoutussuunnitelmaan työhön paluun tukemiseksi ja antaa toipumista tukevaa neuvontaa ja ohjausta toimenpiteistä sairauspoissaolon ajalle. Hän laatii tarpeelliset lausunnot toimitettavaksi työpaikalle (Atodistus) ja sosiaalivakuutuksen tarpeisiin (A-todistus, B-lausunto, joskus E-lausunto, muut) sekä huolehtii potilaan/työntekijän luvalla tarvittavat yhteydenotot työpaikalle työssä jatkamista tukevista työjärjestelyistä sopimiseksi, työpaikkakohtaisten käytäntöjen mukaan.

Työterveyslääkäri organisoii tarpeen mukaan tarkempia työkyvyn selvittelyjä hyödyntäen erikoislääkärikonsultaatioita ja muun terveydenhuollon palveluja sekä työterveyshuollon omia muita toimintoja kuten terveystarkastuksia, suunnattuja työpaikkaselvityksiä ja työterveysneuvotteluja. Työterveyslääkäri voi näitä toimintoja hyödyntäen myös vastata muiden erikoisalojen konsultaatioihin työkyvystä ja sairauspoissaolotarpeesta.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Osaamisvaje työkyvyn arvioinnissa, työhön paluun suunnittelussa ja sitä tukevassa sosiaalivakuutuksen hyödyntämisessä voi johtaa merkittäviin taloudellisiin menetyksiin niin yksilön, työpaikan kuin yhteiskunnankin näkökulmista. Ongelmat haastavissa vuorovaikutustilanteissa voivat johtaa väärinymmärryksiin, voimavaroja sitoviin ristiriitoihin, taloudellisiin menetyksiin ja tarpeettomiin selvittelyihin.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen, Vuorovaikutustaidot, Yhteistyötaidot, Johtamistaidot, Oma osaaminen ja tiedonhallinta, Terveiden edistäminen, Ammatillisuus.

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Tiedot: keskeisten työikäisten sairauksien hoito- ja kuntoutusmahdollisuudet ja vaikutukset toimintakykyyn. Merkitys työkykyyn suhteuttaen tietoon eri ammattien ja toimialojen tyypillisistä työn vaatimuksista, kuormitustekijöistä ja voimavaratekijöistä. Sairauspoissaoloja ja sosiaalivakuutusta koskeva lainsäädäntö kuten 30-60-90 päivän säännöt, lääkärintodistuksia koskevat säädökset, keskeinen aihepiiriin liittyvä työlainsäädäntö sekä työelämän sopimuskäytännöt, sisältäen korvaavan työn ja yksilöllisten työn muokkausten erot. Työpaikkojen sairauspoissaolojen hallinnan ja työkyvyn tuen mallit, hyvät käytännöt työhön paluun tukemiseksi, kuvaukset työterveysneuvottelujen hyödyntämisestä näissä. Kelan sairauspoissaolojen kirjoittamisohjeet, osasairauspäivärahasta sopimisen käytännöt, eri rahoittajien ammatillisen kuntoutuksen vaihtoehdot, muut osa-aikatyön mahdollisuudet. Sairauspoissaolojen kustannukset yhteiskunnalle, yrityksille ja työntekijöille itselleen.

Taidot: Taidot muodostaa lääketieteelliseen arvioon pohjautuvia osuvia kokonaisarvioita sairauspoissaolon tarpeesta, vuorovaikutuksessa potilaan/työntekijän kanssa, selvittäen juuri

hänen työnsä vaatimukset ja työpaikan mahdollisuudet. Taidot viestiä työkyvystä ja sairauksien vaikutuksesta hoito- ja kuntoutussuunnitelmia tukien sekä suullisessa viestinnässä että kirjallisissa lausunnoissa. Taidot hyödyntää oikea-aikaisesti työterveyshuollon moniammatillista tiimiä (myös sosiaali-alan asiantuntijoita), muun terveydenhuollon palvelujärjestelmää sekä lääkinällistä kuntoutusta. Taidot viestiä tietosuojan puitteissa työpaikan suuntaan tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi.

Ajattelutavat/asenteet: Sairauspoissaolo on osa suunnitelmallista hoitoa, ei irrallinen arvio. Mahdollisimman nopea työhön paluu oireet huomioon ottaen usein tukee toipumista. Pitkittyvissä sairauspoissaoloissa aktiivinen oikea-aikaisen työhön paluun suunnittelu ja tuki.

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Tavoitteiden tunnistaminen ja henkilökohtainen oppimisen suunnittelu. Itseohjautuva aktiivinen työssäoppiminen, monipuolisiin työtehtäviin hakeutuminen, suoritteiden dokumentointi ja reflektoinnit. Kirjallisuus, kurssit, toimipaikka- ja muut koulutukset, erilaiset kurssi- ja tehtäväpalautteet. Kouluttajalääkäriin kanssa käydyt ohjauskeskustelut ja arvioinnit.

Arviointimenetelmät

Itsearviointi. Jäsentynyt reflektoinnin tarkastelu. Tapauspohjainen keskustelu. Erilaisten työssä ja työstä syntyneiden dokumenttien tarkastelu. Toiminnasta saadun palautteen tarkastelu (esim. työyhteisö ja asiakaspalautteet).